

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 13CoP/24/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5123201843
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Štolcová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5123201843.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Štolcovej a členov senátu JUDr. Márie Dubcovej a JUDr. Jána Burika, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa Q. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. XX, Z., v konaní zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, dieťa rodičov matka: T. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom L. XXXX/XX, XXX XX Z., zastúpená právnu zástupkyňou JUDr. Martou Wertlenovou, advokátkou, so sídlom L. XXXX/XB, Z. a otca: T. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXX, W. B. T., zastúpeného zástupcom ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s.r.o., so sídlom Vojtecha Spanyola 1726/13, 010 01 Žilina, IČO: 47 245 841, o úpravu práv a povinností rodičov k maloletej, v štádiu konania o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, na základe odvolania otca proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č.k. 21P/45/2023-73 zo dňa 8. júna 2023

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Žilina č.k. 21P/45/2023-73 zo dňa 8. júna 2023 v napadnutých výrokoch I. až V. potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením okresný súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým

- výrokom I. dočasne zveril maloleté dieťa: Q. H., nar. XX.XX.XXXX (ďalej len „maloletá“) do osobnej starostlivosti matky;
- výrokom II. otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej vo výške 100 Eur mesačne, a to vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky;
- podľa výroku III. otec je oprávnený stretávať sa s maloletou v nepárnom týždni od piatka od 15:00 hod., kedy si otec maloletú prevezme v predškolskom zariadení, do nasledujúceho pondelka do 08:00 hod., kedy otec maloletú odovzdá v predškolskom zariadení, v párnom týždni v utorok a štvrtok od 15:00 hod. do 18:00 hod., kedy otec maloletú prevezme v predškolskom zariadení a odovzdá v mieste bydliska matky;
- podľa výroku IV. v prípade, ak maloletá v dňoch, kedy ju má otec vyzdvihnúť v predškolskom zariadení resp. odovzdať v predškolskom zariadení, v tomto zariadení nebude, maloletú otec prevezme, resp. odovzdá v mieste bydliska matky;
- podľa výroku V. v uvedené dni je matka povinná maloleté dieťa na styk s otcom pripraviť a styk otcovi umožniť;
- výrokom VI. vo zvyšnej časti súd návrh matky zamietol;

Platnosť neodkladného opatrenia v rozsahu určenia vyživovacej povinnosti vymedzil do rozhodnutia vo veci samej a vo zvyšnom rozsahu do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. V odôvodnení rozhodnutia, a to v odseku 1., 2., a 3. odôvodnenia poukázal na návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci úpravy práv a povinností rodičov k maloletej, doručený okresnému súdu dňa 11.05.2023, jeho zdôvodnenia a predložené dôkazy, v odseku 4. uviedol obsah vyjadrenia otca k návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, v odseku 5. odôvodnenia na následné vyjadrenie matky k návrhu otca vo veci samej a na návrh matky vo veci samej, v odsekoch

6. až 9. odôvodnenia na zistenia z lustrácie v registri trestov, zo súdneho spisu sp. zn. 36T/143/2011, dopytu na Obvodné oddelenie PZ SR - Žilina - východ, v odseku 10. a 11. odôvodnenia popísal obsah správy kolízneho opatrovníka zo šetrenia pomerov v domácnosti otca a matky.

3. Okresný súd podotkol, že o návrhu matky na uloženie otcovi dočasne nevstupovať do bytu č. X, vchod XX, poschodie XX, v obytnom dome súp. č. XXXX, nachádzajúcom sa v kat. území Z., v tomto konaní nerozhodoval, pretože konanie o tejto časti návrhu matky je okresným súdom vedené pod sp. zn. 7C/39/2023.

4. V súvislosti s rozhodovaním o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia okresný súd aplikoval ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), § 325 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 326 ods. 1, § 329 ods. 1 CSP, § 329 ods. 2 CSP, § 330 CSP, § 331 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 366 CMP v spojení s § 28, § 36 ods. 1, § 62, § 65, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZR“) a dospel k záveru, že v aktuálnej situácii je potrebné bezodkladne dočasne upraviť pomery účastníkov.

5. Okresný súd poukázal na účel neodkladného opatrenia, ktorým je rýchlá i keď len dočasná úprava právnych pomerov účastníkov, pričom nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť nároku a aby neboli vážnejšie pochybnosti o potrebe neodkladnej úpravy a pre rozhodovanie je rozhodujúci stav, ktorý je v čase rozhodovania súdu o neodkladnom opatrení. Dokazovanie pred rozhodnutím súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nie je dokazovaním v rozsahu vyžadovanom v základnom konaní.

6. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní mal na zreteli ako prvoradé záujem maloletého dieťaťa, jeho zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin.

7. Zo spisového materiálu okresný súd zistil, že je na základe návrhu otca zo dňa 28.02.2023, vedené vo veci samej konanie o úpravu práv a povinností rodičov k mal. Q., ktorým otec žiada, aby bola maloletá zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždňových intervaloch a počas trvania striedavej starostlivosti, aby výživné na maloletú určené nebolo.

8. Ďalej okresný súd zistil, že rodičia nie sú manželia, z družského pomeru sa im narodilo jedno dieťa, mal. Q. (4 r.), ktorá momentálne navštevuje materskú školu. Do marca 2023 žili rodičia s maloletou v spoločnej domácnosti, v 2-izbovom byte v Z., ktorý je v podielovom spoluvlastníctve oboch rodičov, kedy sa otec pre vzájomné nezhody s matkou zo spoločnej domácnosti odsťahoval, v spoločnej domácnosti sa otec objavuje už len sporadicky. Otec pracuje v dvojzmennej prevádzke (jeden týždeň ranná zmena od 06:00 do 18:00 hod., druhý týždeň nočná zmena od 18:00 do 06:00 hod.). Podľa zhodného tvrdenia rodičov prebiehal styk otca s maloletou do apríla 2023 tak, že v týždni, keď mal otec nočné zmeny, prichádzal v ranných hodinách do spoločného bytu, maloletú odviezol do materskej školy, popoludní (matka tvrdí, že len niekedy) ju z materskej školy vyzdvihol a po príchode matky z práce odovzdal maloletú matke v mieste jej bydliska. V týždni, keď mal otec ranné zmeny, chodil po práci do miesta bydliska maloletej, uspával ju (matka tvrdí, že len niekedy) a prespal v byte do rána. Matka tvrdí, že v mesiaci máj 2023 začal otec proti jej vôli a bez akejkoľvek dohody realizovať striedavú starostlivosť o maloletú, a to v týždňových intervaloch (od piatka do piatka). Otec tvrdí, že tak konal po dohode s matkou. Matka trvala na vydaní neodkladného opatrenia z dôvodu, že si otec svojvoľne nastavil stretávanie s maloletou vo forme striedavej osobnej starostlivosti, s čím ona nesúhlasí. Tvrdí, že osobnú starostlivosť od narodenia maloletej zabezpečovala prevažne ona, otec o ňu začal javiť záujem až po vzájomných nezhodách, najmä po konfrontovaní otca videami, kde si nahrával matkinu matku v intímnych situáciách. Podľa matky, otec maloletú manipuluje, maloletá nemá u neho nastavené žiadne hranice, začala byť panovačná, po príchode od otca odmieta matku ako i starú matku (matkinu matku). Otec tvrdenia matky v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia považoval za účelové a nepravdivé. Tvrdí, že matke ide len o to, aby otca pripravila o jeho spoluvlastnícky podiel k bytu, aj preto podáva na otca vymyslené trestné oznámenia a spolu so svojou matkou otca ponižujú a vyhánajú z bytu. Podozrenia, ktoré matka v návrhu uvádza, považuje otec za účelové proti jeho osobe a jeho vzťahu s maloletou, tvrdí, že sa jedná o krivé obvinenia a ohováranie, ktorého cieľom je poškodiť otca. Z rozhovoru kolízneho opatrovníka s maloletou je zrejmé, že táto má pozitívny vzťah k oboj rodičom, páči sa jej ako u matky tak aj u otca.

9. Z vyjadrení rodičov a na základe šetrenia kolízneho opatrovníka mal súd prvej inštancie osvedčené, že vzťahy medzi rodičmi sú výrazne narušené a komunikácia problematická. Rodičia sa navzájom obviňujú z manipulácie maloletej voči druhému rodičovi, vyčítajú si nedostatky v starostlivosti o maloletú, navzájom si protirečia. V súčasnosti sa pre vzájomné nezhody nedokážu na úprave práv a povinností k maloletej dohodnúť. K vyhroteniu situácie medzi rodičmi významne prispelo i podanie trestného oznámenia zo strany matkinej matky na otca pre podozrenie zo zhotovovania videí matkinej matky v intímnych situáciách, ktoré oznámenie bolo podľa informácie Obvodného oddelenia Policajného zboru Žilina - východ odovzdané do skráteného vyšetrovania, nakoľko sa má v predmetnej veci jednať o prečin podľa ust. § 194a ods. 1 Trestného zákona (t.j. ochrana súkromia v obydlí). Otec trvá na zverení maloletej do striedavej osobnej starostlivosti, čo už podľa zhodného vyjadrenia rodičov začal otec i praktizovať, s čím matka nesúhlasí a žiada zveriť maloletú do jej osobnej starostlivosti, zaviazat' otca povinnosťou prispievať na jej výživu a upraviť styk otca s maloletou.

10. Napriek skutočnosti, že v súčasnosti nie je ohrozený život a zdravie maloletého dieťaťa, vzhľadom na vypätú situáciu medzi rodičmi, ich rozporné vyjadrenia, problematickú komunikáciu a neschopnosť dosiahnuť dohodu, okresný súd považoval za nevyhnutné autoritatívne súdnym rozhodnutím zasiahnuť a do rozhodnutia vo veci samej neodkladným opatrením upraviť práva a povinnosti rodičov k maloletej tak, aby bola zachovaná stabilita výchovného prostredia maloletej. Pri rozhodovaní prihliadol aj na odporúčanie kolízneho opatrovníka a rozhodol o dočasnom zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky. Súd prvej inštancie mal za to, že sa týmto do rozhodnutia vo veci samej zabezpečí právna istota vo vzťahu rodičov a maloletého dieťaťa. Zároveň podotkol, že vzhľadom na potrebu vykonania širšieho dokazovania a bližšieho zisťovania situácie v rodine otca i matky v prípade, ak má byť dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti, ako i vzhľadom na neschopnosť rodičov momentálne spolu komunikovať, čo je jeden z predpokladov zverenia maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti, nebolo možné nateraz o dočasnom zverení maloletej do striedavej osobnej starostlivosti uvažovať.

11. Súd prvej inštancie po zhodnotení všetkých skutočností rozhodol o povinnosti otca prispievať na výživu maloletej. Pri určení výživného mal na zreteli najmä záujem maloletého dieťaťa a zákonnú úpravu. Lustráciou Sociálnej poisťovne mal osvedčené, že otec je od 09.12.2021 zamestnancom spoločnosti E-Logis International s. r. o., IČO: 45 498 954, s priemerným vymeriavacím základom za obdobie od 05/2022 do 04/2023 vo výške 750,04 Eur mesačne. Matka je podľa lustrácie sociálnej poisťovne od 15.02.2022 zamestnancom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, IČO: 30 794 536, s priemerným vymeriavacím základom za obdobie od 05/2022 do 04/2023 vo výške 905,63 Eur mesačne. Matka vyčíslila svoje výdavky na maloletú nasledovne: 40 Eur/ročne fond v MŠ (rodičia platia na 1/2), 20 Eur dvakrát ročne hygiena v MŠ, 100 Eur/mes. strava maloletej, 20 Eur/mes. poisťka, 12 Eur/mes. pohybový krúžok, 32 Eur/mes. angličtina, 50 Eur/mes. oblečenie, 10 Eur/mes. hygiena, 20 Eur/mes. lieky, 100 Eur/mes. voľnočasové aktivity s maloletou. Súd prvej inštancie zistil, že v súčasnosti, kedy starostlivosť o maloletú zabezpečujú obaja rodičia, si navzájom výživné na maloletú neposkytujú. Vzhľadom na skutočnosť, že dočasne zveril maloletú do osobnej starostlivosti matky, rozhodol zároveň o povinnosti otca prispievať na výživu maloletej k rukám matky. Suma určená týmto neodkladným opatrením nie je pre otca likvidačná a je v jeho schopnostiach a možnostiach predmetnú sumu hrať. Zdôraznil, že neodkladným opatrením je možné nariadiť platiť výživné len v nevyhnutnej miere, čo suma 300 Eur požadovaná matkou nepochybne znaky výživného „v nevyhnutnej miere“ nenapĺňa, preto návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia vo zvyšnej časti, kde navrhované výživné presahovalo súdom určenú výšku, zamietol.

12. S prihliadnutím na napätú situáciu medzi rodičmi a za účelom predchádzať situáciám, kedy si niektorý z rodičov svojvoľne nastaví pravidlá stretávania sa, ako i za účelom zachovania a prehlbovania vzájomného vzťahu otca s maloletou, okresný súd považoval za nevyhnutné jasne stanoviť pravidlá styku. Úpravu styku prispôbil pracovným povinnostiam otca, ktorý podľa zistení kolízneho opatrovníka pracuje v dvojzmennej prevádzke ako i režimu maloletej (navštevovanie materskej školy). Súd prvej inštancie mal osvedčené, že maloletá má v domácnosti otca (v rodinnom dome v G.) vhodné podmienky na trávenie voľného času a pokojný spánok a že domácnosť je udržiavaná na požadovanej hygienickej úrovni. Podľa súdu prvej inštancie pre budovanie citového vzťahu medzi otcom a maloletou je nevyhnutné poskytnúť otcovi priestor, aby mohol realizovať svoje rodičovské práva a povinnosti a zároveň dočasná úprava práva styku nevylučuje, aby rodičia po vzájomnej dohode tento časový priestor rozšírili nad stanovený rámec, najmä v prípade, ak by to bolo v záujme maloletej.

13. Ďalej súd prvej inštancie apeloval na rodičov, aby maloleté dieťa v čo najmenšej možnej miere vystavovali stresovým situáciám a prípadným vzájomným osobným konfliktom a v prvom rade dbali na záujem dieťaťa, ktoré pre zdravý vývoj potrebuje stabilné a milujúce rodinné prostredie.

14. Súd prvej inštancie dal do pozornosti, že sa jedná len o dočasnú úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu. Zverenie ako aj otázka výživného a styku môžu byť v rámci konania vo veci samej (po riadne vykonanom dokazovaní, po úplnom zdokladovaní príjmov a výdavkov oboch rodičov, ako aj zdokladovaní oprávnených potrieb maloletej) upravené inak. Pripomenul rodičom, že v najlepšom záujme dieťaťa je predovšetkým dohoda rodičov o úprave práv a povinností, preto by rodičia nemali čakať na úpravu práv a povinností súdnym rozhodnutím, ale sami ich dohodou upraviť.

15. Súd prvej inštancie zvýraznil, že ďalej koná vo veci samej.

16. Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podal odvolanie otec maloletej prostredníctvom zástupcu, ktorým sa domáhal zrušenia uznesenia súdu prvej inštancie, a to z dôvodu nesprávneho skutkového a právneho posúdenia veci ako aj z dôvodu nepreskúmateľnosti a nezákonnosti. Odvolateľ namietal záver okresného súdu v odseku 31. odôvodnenia rozhodnutia, ktoré je podľa neho nepreskúmateľné. Mal za to, že kolízny opatrovník tendenčne a v prospech matky navrhol zveriť dieťa do jej osobnej starostlivosti. Z vyjadrení dieťaťa je zrejmé, že sa stará oň rovnako otec ako aj matka, dieťa neverbalizuje žiadne problémy, u obidvoch rodičov má vytvorené vhodné prostredie a podmienky pre starostlivosť a výchovu. Neodôvodneným návrhom kolízneho opatrovníka na dočasné zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti matky došlo k neprimeranému zásahu do rodičovských práv otca ako aj do vzťahu medzi otcom a dieťaťom. Mal za to, že odporúčaním sa ukázala zaujatosť zamestnankyň kolízneho opatrovníka, ktoré sú kolegyne matky dieťaťa. Ďalej namietal, že okresný súd bez argumentácie tvrdí, že je nevyhnutné autoritatívne zasiahnuť, aby bola zachovaná stabilita výchovného prostredia maloletej, ktorý záver nezdôvodnil. Z vyjadrení rodičov je zrejmé, že sa doteraz realizovala v podstate striedavá starostlivosť bez akýchkoľvek problémov. To, že rodičia majú problémy v komunikácii, nie je žiadna výnimočná situácia a už vôbec to nie je dôvod na zásah súdu do výkonu rodičovských práv a povinností formou neodkladného opatrenia. Považoval za namieste otázku, prečo dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti otca, ktorý sa o dieťa vie postarať a aj sa príkladne stará, a to aj v čase, keď matka mala psychické problémy. Keďže dieťa údajne verbalizuje rovnako vrúcny vzťah k obojmu rodičovi ako aj spokojnosť s opaterou oboch rodičov, nie je takýto zásah súdu namieste. Podľa otca okresný súd vychádzal z tvrdení a výmyslov matky, ktorým uveril, ku ktorým sa otec nemal možnosť vyjadriť, čím porušil právo otca na spravodlivý proces výraznou preferenciou matky dieťaťa. To, že rozhodnutie okresného súdu je nedôvodné a nezodpovedá zásadám pre nariadenie neodkladného opatrenia, vyjadril samotný okresný súd v odseku 32. odôvodnenia, z ktorého je zrejmé, že v čase vydania neodkladného opatrenia neexistoval dôvod na jeho nariadenie, a to nielen pokiaľ ide o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti matky, ale ani dôvod na určenie výživného. Úvaha okresného súdu v odseku 33. uznesenia vyznieva ako výsmech rodičovským právam otca, ktorý doteraz mohol tráviť čas s maloletou takmer v rovnakom rozsahu ako matka, pričom po tomto rozhodnutí bol tento rozsah zredukovaný na pár hodín v každom druhom týždni a dva víkendy v mesiaci. Okresný súd zobral maloletej právo byť s otcom preto, že otec v súlade so záujmami a práním dieťaťa si svojvoľne nastavil režim styku. Neschopnosť matky správať sa korektne k otcovi dieťaťa, viesť konštruktívnu komunikáciu ohľadom maloletej, rešpektovať práva a názor maloletého dieťaťa okresný súd povýšil. Okresný súd obmedzil styk otca s dieťaťom bez čoho aj len osvedčenej garancie, že matka je ten rodič, ktorý bude rešpektovať práva otca a dieťaťa a ktorá bude pozitívne viesť dieťa k tomu, aby nedošlo k odcudzeniu a trvalému poškodeniu vzťahu medzi otcom a maloletou, tak ako to vyplýva z obsahu apelu, ktorý je vyjadrený v odseku 34. uznesenia. Naopak, okresný súd mal preukázané, že matka doteraz používa dieťa ako nástroj pomsty voči otcovi, na vydieranie otca, aby sa vzdal majetkových práv, o čom svedčí nielen návrh na vylúčenie otca z užívania nehnuteľnosti, ale aj výmysly týkajúce sa vyjadrení dieťaťa. Podľa otca je matka psychicky nevyrovnaná a je predpoklad, že bude potrebné znalecké skúmanie duševného stavu.

17. K doručenému odvolaniu otca sa písomne vyjadrila matka prostredníctvom právnej zástupkyne v podaní zo dňa 24.07.2023. S odvolaním otca nesúhlasila, považovala ho za plné invetív, útočné, urážlivé, a to nielen na matku maloletej, súd, ale aj na kolízneho opatrovníka. Podľa matky odvolateľ neuvádza vo svojom odvolaní žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal. V prvostupňovom konaní boli splnené všetky procesné podmienky, nedošlo k porušeniu práva na

spravodlivý proces. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je vyčerpávajúce, správne skutkovo a právne zdôvodnené a z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva jednostrannosť súdu, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. To, že odvolateľ sa s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí súdu prvej inštancie nestotožňuje, neznamená, že závery v ňom obsiahnuté nie sú správne. Matka má za to, že súd prvej inštancie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie dokazovaním riadne zistil skutkový stav veci, aplikoval naň správny právny predpis a svoje rozhodnutie presvedčivo zdôvodnil. Žiada, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie prvej inštancie v celom rozsahu ako vecne správne v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil a zároveň priznal matke náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Poukázala na to, že v priebehu prvostupňového konania i z obsahu odvolania nad akúkoľvek pochybnosť vyplýva, že odvolateľ si neváža matku, jeho tvrdenia svedčia o nenávisti voči matke, ktorú nenávisť prenáša na maloletú. Uvedená skutočnosť sa prejavuje tým, že voči matke sa správa v niektorých prípadoch odmietavo, nerešpektuje ju pri prípadoch, keď matka opodstatnene usmerňuje správanie sa maloletej. Maloletá je vo veku, kedy je veľmi manipulovateľná v tom, že si svoj vzťah k rodičovi vytvára cez hračky a dovolenosť akéhokoľvek konania, ktoré vo svojom veku chce vykonávať. Nenávisť otca voči matke podľa jej presvedčenia vyplýva z toho, že zverejnila jeho nemorálne správanie, zásah do súkromia jej matky. K námietke zneužitia inštitútu neodkladného opatrenia poukázala na to, že neodkladné opatrenie nie je konečným rozhodnutím a jeho účelom je dočasná úprava pomerov strán. Okresný súd dôsledne vychádzal z ustanovení vzťahujúcich sa k neodkladnému opatreniu a zo situácie v čase rozhodovania, keďže z obsahu spisového materiálu, vyjadrení rodičov a kolízneho opatrovníka maloletej je nesporné, že medzi rodičmi sú vážne rozpory týkajúce sa úpravy ich rodičovských práv, povinností a ich výkonu. Rodičia maloletej nie sú manželia, v partnerskom vzťahu nežijú od decembra 2022. Matka správanie otca voči nej pociťuje ako psychické násillie, stupňujúce sa po tom, ako mu odmietla vydať USB kľúč, na ktorom sa nachádzali videá zachytávajúce matku maloletej v intímnych situáciách bez jej vedomia a súhlasu. Okresný súd mal k dispozícii odpoveď na dopyt na Obvodné oddelenie Policajného zboru Žilina, stanovisko kolízneho opatrovníka vzhľadom na prešetrené skutočnosti u oboch rodičov ako i vyjadrenie maloletej Q. Poukázala na to, že i v prípade, kedy je maloletá zverená do osobnej starostlivosti matky, otec môže na komplexnej výchove maloletej kvalitatívne participovať v rámci v súdnom rozhodnutí vymedzených stretnutí. Mala za to, že rozhodnutie súdu o zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky, úprava styku otca s maloletou, ale i rozhodnutie o výške výživného, všetko dočasne do konečného rozhodnutia vo veci samej je v najlepšom záujme maloletej Q.. Navrhla napadnuté uznesenie potvrdiť s priznaním náhrady trov odvolacieho konania, ktoré žiada s odôvodnením, že odvolateľ zavinil trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli s tým, že vzhľadom na dôvody odvolania je priznanie trov odvolacieho konania matke spravodlivé.

18. K odvolaniu otca sa vyjadril kolízny opatrovník (č.l. 122 spisu), stručne uvádzajúc len svoj súhlas s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania.

19. Z obsahu spisu krajskému súdu vyplynul Záznam z prvého stretnutia rodičov napísaný na Okresnom súde Žilina, dňa 22.06.2023 o 8,30 hod. za účelom spísania rodičovskej dohody v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletemu dieťaťu. Rodičia sa na ISR dohodli, že otec počas letných prázdnin 2023 bude zabezpečovať starostlivosť o maloletú v období od 30.07. od 18.00 hod., kedy dieťa vyzdvihne v mieste bydliska matky do nedele do 06.08. do 18. hod., kedy odovzdá v mieste bydliska matky. Od 06.08. bude maloletá v starostlivosti matky nepretržite do 20.08. do 18,00 hod.. Následne otec bude s maloletou od 20.08. od 18.00 hod. do 27.08 do 18,00 hod.. Do 31.08 bude maloletá s matkou. Od septembra 2023 už budú rodičia opätovne fungovať vo všeobecnom režime v zmysle NO. Podľa obsahu tohto záznamu, otec trval na úprave rodičovských práv a povinností formou striedavej starostlivosti. Rodičia sa na úprave rodičovských práv a povinností nevedeli dohodnúť.

20. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 34 CSP), po zistení, že odvolanie podal oprávnený účastník konania (§ 2 ods. 1 a § 7 CMP v spojení s § 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 65 CMP až 67 CMP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 385 ods. 1 CSP a contrario) uznesenie okresného súdu v napadnutých výrokoch I. až V. potvrdil podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP. Rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere 3:0:

21. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý vyhovel návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia tým, že dočasne zveril

maloletú do jej osobnej starostlivosti, určil otcovi výživné na dieťa v nevyhnutnej miere a upravil jeho styk s maloletou až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

22. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého uznesenia, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom na rozhodnutie o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, na základe vykonaných dôkazov dospel ohľadom rozhodujúcich skutočností k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil, pričom odvolací súd sa plne stotožňuje s odôvodnením napadnutého uznesenia a v podrobnostiach naň odkazuje. Odvolací súd nezistil dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť a dať za pravdu odvolateľovi, ktorý ani v odvolaní neuviedol žiadne také relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé prívodiť zmenu odvolaním napadnutého uznesenia.

23. Za nedôvodnú považuje odvolací súd námietku odvolateľa, že uznesenie súdu prvej inštancie vykazuje znaky nepreskúmateľnosti a nezákonnosti. Uvádza, že štruktúra práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 CSP, ktoré je aplikovateľné na uznesenie cez ust. § 234 ods. 2 CSP. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi zisteniami a úvahami na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Po preskúmaní odvolaním napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie odvolací súd dospel k záveru, že tieto kritéria pre odôvodňovanie rozhodnutí v označenom zákonom ustanovení v celom rozsahu spĺňa a zodpovedá štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, pretože z neho vyplýva, čoho sa matka svojim návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáha a z akých dôvodov, aké je stanovisko (vyjadrenie) otca, kolízneho opatrovníka, aké dôkazy boli súdom vykonané a aké skutočnosti z nich súd zistil, aký skutkový stav bol súdom osvedčený, aké právne normy na vec aplikoval, ako tieto normy vyložil a svoj záver riadne vyjadril. Uznesenie okresného súdu obsahuje riadne zdôvodnenie. Účelom odôvodnenia súdneho rozhodnutia, je zvýrazniť práve tie osvedčené skutočnosti, ktoré mali pre vec podstatný, rozhodujúci význam, čo aj okresný súd uskutočnil. To, že odvolateľ sa s právnym záverom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o nepreskúmateľnosti a nezákonnosti súdneho rozhodnutia.

24. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

25. Podľa § 111 písm. b) a d) CMP v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých súd rozhoduje o úprave výkonu rodičovských práv a povinností. V konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých súd rozhoduje o styku s maloletým.

26. Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

27. Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

28. Podľa § 329 ods. 1 a ods. 2 CSP súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

29. Podľa § 330 ods. 1 CSP súd môže určiť, že neodkladné opatrenie bude trvať len po určený čas.

30. V zmysle čl. 24 Charty základných práv Európskej únie pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

31. V zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

32. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva účel neodkladného opatrenia, ktorým je neodkladná, rýchla i keď len dočasná úprava právnych (nielen faktických) pomerov účastníkov. Nariadenie neodkladného opatrenia predpokladá, aby sa aspoň osvedčila danosť práva (nároku) a aby

neboli vážnejšie pochybnosti o jeho potrebe. Nevyhnutným predpokladom pre vyhoviecie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia je naliehavosť potreby neodkladnej úpravy pomerov. Táto naliehavosť je dôvodom, prečo súd môže rozhodnúť iba na základe osvedčenia tvrdených skutočností bez toho, že by musel byť tvrdený nárok nepochybné preukázaný. Posúdenie, či a kedy je takáto potreba daná, je ponechaná na úvahu súdu, pričom je potrebné starostlivo skúmať všetky dôsledky, ktoré by mohli nastať pre účastníka nariadením neodkladného opatrenia.

33. Vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti sa nevyhnutnosť nariadiť neodkladné opatrenie posudzuje vždy z hľadiska záujmu maloletých detí, ktorý je prioritný, nadradený akémukoľvek inému záujmu, ktorá skutočnosť vyplýva aj z vyššie citovaného čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

34. Z obsahu predmetného spisu mal aj odvolací súd za dostatočne osvedčené, že rodičia dieťaťa nežijú v spoločnej domácnosti ako aj to, že ich vzájomné vzťahy sú narušené, a tým aj komunikácia ohľadne výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej Q.. Aj keď rodičia v rámci svojich vyjadrení súperia o vykreslenie druhého rodiča v negatívnom svetle, je zrejmé, a to aj z vyjadrení kolízneho opatrovníka, že základná schopnosť postarať sa o dieťa, je daná u každého z nich. Rodičia sa však v súčasnosti nevedia spolu dohodnúť, nájsť spoločné riešenie ohľadom starostlivosti o maloletú, keď každý z nich chce túto vykonávať, a to otec formou striedavej starostlivosti, s čím matka nesúhlasí. Za stavu, že otec tvrdí, že v otázke starostlivosti postupoval po dohode s matkou, čo matka popiera a naopak tvrdí, že si „svojevoľne nastavil“ režim styku a v súčasnosti neexistuje súdne rozhodnutie v tejto otázke, bolo preto dôvodné stabilizovať pomery dočasnou úpravou, ktorá zabráni sporom medzi rodičmi, pretože tieto majú prakticky vždy negatívny dopad na maloleté dieťa. V zhode s názorom prvoinštančného súdu mal odvolací súd za to, že aktuálne prostredie u matky, čo bola spoločná domácnosť rodičov, v starostlivosti ktorej neboli zistené nedostatky, treba považovať za vhodné prostredie pre zdravý psychický vývin maloletej, ak aj práve v tomto prostredí podľa tvrdenia rodičov prebiehal styk otca s maloletou do apríla 2023.

35. Pokiaľ v súčasnosti prebieha konanie vo veci samej, a to o návrhu otca na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej Q., v rámci ktorého bude vykonávané dokazovanie k otázke zisťovania vhodnosti prípadnej striedavej osobnej starostlivosti o dieťa, potom správne postupoval súd prvej inštancie, keď maloletú ponechal dočasne, t.j. do právoplatného skončenia konania vo veci samej (kedy rozhodnutie súdu bude vychádzať z riadneho a úplného dokazovania) v starostlivosti matky (výrok I.) a súčasne zabezpečil pravidelný styk otca s maloletou v rozsahu, ktorý sa javí ako vhodný a zároveň postačujúci pre plnenie rodičovskej úlohy otca a rozvíjanie citových väzieb otca s maloletou Q. V súvislosti s rozsahom úpravy styku otca s maloletou odvolací súd poukazuje i na úpravu styku počas letných prázdnin dohodnutú rodičmi mal. Q. v Zázname z prvého stretnutia rodičov napísanom na Okresnom súde Žilina, dňa 22.06.2023 o 8,30 hod., v ktorom bolo dohodnuté i to, že „...Od septembra 2023 už budú rodičia opätovne fungovať vo všeobecnom režime v zmysle NO“. Okresný súd správne, vzhľadom k tomu, že rodičia nežijú v spoločnej domácnosti, tiež uložil otcovi povinnosť platenia výživného v nevyhnutnej miere (§ 366 CMP).

36. Vzhľadom k zisteným okolnostiam v danej veci, ktoré boli osvedčené obsahom spisu, a to evidentnej spornosti otázky starostlivosti o maloletú medzi rodičmi a berúc do úvahy účel inštitútu neodkladného opatrenia, vyhodnotil odvolací súd argumentáciu otca ako neopodstatnenú. Treba dať síce odvolateľovi za pravdu v tom, že bola osvedčená spokojnosť maloletej so starostlivosťou oboch rodičov, teda aj otca a k nemu vytvorený blízky vzťah, avšak právne významné bolo to, že rodičia dieťaťa nežijú v spoločnej domácnosti a o starostlivosti o dieťa sa nevedia dohodnúť, pričom bez súdnej úpravy vznikajú medzi rodičmi ohľadom starostlivosti o dieťa nezhody. Nemožno v tejto súvislosti prehliadnúť i to, že dieťa môže byť (hoci nie je vylúčené jeho ovplyvnenie, v tomto štádiu to ale preukázané nie je) vťahované do konfliktov rodičov, a byť účastné práve medzi nimi vyvolanej napätej situácie, čo bezpochyby má naň negatívny dopad. Práve pre stabilizáciu situácie a určenie istých pravidiel rodičom správne okresný súd autoritatívne zasiahol. Uvedený zásah, však nepredstavuje to, že by rodičia práve vzájomnou dohodou nemohli časový priestor úpravy styku otca aj rozšíriť. Práve s ohľadom na záujem maloletého dieťa sú to rodičia, ktorý by sa mali naučiť vzájomne komunikovať ohľadom starostlivosti o dieťa, a je na mieste vylúčiť z tejto komunikácie iné medzi nimi (prípadne im osobami blízkymi) existujúce nezhody (napr. v otázke majetku).

37. Za nedôvodnú považoval krajský súd výhradu odvolateľa, že boli porušené jeho práva tým, že okresný súd vychádzal len z tvrdení matky vo vyjadrení zo dňa 26.5.2023, ktoré mu bolo

zaslané až s uznesením okresného súdu o neodkladnom opatrení zo dňa 8.6.2023, v ktorej súvislosti poznamenáva, že pred nariadením neodkladného opatrenia nemusí byť dodržaný formálny postup určený na dokazovanie vo veci samej. Výsluch a vyjadrenia strán, resp. nariadenie pojednávania sú fakultatívne.

38. Pokiaľ odvolateľ tvrdil tendenčnosť kolízneho opatrovníka, resp. jeho pracovníka konajúceho v prípade maloletej, a to v súvislosti so správou/správami kolízneho opatrovníka, z ktorých okresný súd vychádzal, tak krajský súd uvádza, že uvedené nebolo na mieste. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že otec v závere návrhu na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu zo dňa 28.02.2023 žiadal, aby súd ustanovil dieťaťu kolízneho opatrovníka miestne príslušného pre iný okres, z dôvodu možnej zaujatosti ÚPVSaR Žilina a Rajec. Na výzvu okresného súdu zo dňa 23.03.2023 (č.l. 16 spisu) na doplnenie návrhu, a to oznámenie konkrétnej osoby, ktorú navrhuje ustanoviť za kolízneho opatrovníka a súčasne na doručenie písomného súhlasu navrhovanej osoby s jej ustanovením za kolízneho opatrovníka, otec v podaní zo dňa 20.04.2023 prostredníctvom zástupcu oznámil, že „...žiada, aby súd ustanovil maloletému dieťaťu za kolízneho opatrovníka miestne príslušný ÚPSVaR“..., k čomu zo strany okresného súdu došlo uznesením č.k. 21P/45/2023-20 zo dňa 25. apríla 2023. Odvolaciemu súdu nie je známe, ani otcom nebolo tvrdené, že by sa otec vôbec obrátil na kolízneho opatrovníka - príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, s podnetom týkajúcim sa prípadnej zaujatosti jeho pracovníkov. Vzhľadom na uvedené, krajský súd nemal dôvod pochybovať o relevantnosti kolíznym opatrovníkom doposiaľ predložených podkladov.

39. Okrem toho, podklady kolízneho opatrovníka sú len jedným z dôkazných prostriedkov v konaní. V zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov nemá ten ktorý dôkaz (či už získaný z dôkazných prostriedkov poskytnutých kolíznym opatrovníkom alebo získaných iným zákonným spôsobom) bez ďalšieho väčšiu dôkaznú silu. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP).

40. K úplnosti dodáva odvolací súd, že obaja rodičia majú rovnako rodičovské práva a povinnosti a zodpovedajú za všestranný vývoj dieťaťa. Z tohto dôvodu sa obaja rodičia musia povzniesť nad vzájomné nedorozumenia. Je ich povinnosťou prejavíť potrebnú dávku tolerancie a ústretovosti, aby mal. dieťa následky toho, že nevyrastá v spoločnej domácnosti s oboma rodičmi, pociťovalo v čo najmenšej miere. Je predovšetkým na nich, aby zvládli výchovu maloletej (vrátane akceptácie role druhého rodiča) tak, aby tento fakt rozpadu ich doterajšieho spolužitia pociťovala čo najmenej. V tomto smere obidvom rodičom určite prospeje väčšia miera kritickosti k vlastnému konaniu a zároveň určitá dávka zhovievavosti ku konaniu druhého rodiča. Nedostatok takéhoto prístupu je zrejmý aj z písomných vyjadrení rodičov v súdnej veci, keď na „neprijemné“ okolnosti dotknutý rodič vo svojich podaniach takmer vôbec nereagoval; či keď každý z rodičov sa snaží prezentovať výlučne v pozitívnom svetle so súčasným spochybnovaním a negovaním druhého rodiča.

41. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, majú za to, že vydané rozhodnutie je v najlepšom záujme maloletej, odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch I. až V. potvrdil ako vecne správne podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP. Možno zároveň dodať, že sa jedná o dočasnú úpravu, ktorá bude predmetom ďalšieho skúmania a dokazovania vo veci samej, a to i z pohľadu vhodnosti tej ktorej formy osobnej starostlivosti rodičov o maloleté dieťa z dlhodobého hľadiska.

42. O trovách odvolacieho konania spojených s konaním o nariadenie neodkladného opatrenia odvolací súd s poukazom na § 58 CMP nerozhodoval, nakoľko v prípade rozhodnutia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v prejednávanej veci nejde o konečné rozhodnutie, pričom o trovách konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa ust. § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa ust. § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa ust. § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa ust. § 430 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa ust. § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Podľa ust. § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa ust. § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Podľa ust. § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Podľa ust. § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.